

Διάταξη Θεματικής Ενότητας ΕΛΛ428/Αρχαία Ελληνική Θρησκεία. Μύθος και Τελετουργία

Σχολή	ΣΑΚΕ	Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών	
Πρόγραμμα Σπουδών	ΕΛΛ	Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό	
Θεματική Ενότητα	ΕΛΛ428	Αρχαία Ελληνική Θρησκεία. Μύθος και Τελετουργία	
Επίπεδο	Προπτυχιακό		Μεταπτυχιακό
	√	Μάστερ	Διδακτορικό
Γλώσσα Διδασκαλίας	Ελληνικά		
Τύπος Διδασκαλίας	Εξ αποστάσεως		
Τύπος Θεματικής Ενότητας	Υποχρεωτική		Επιλογής
			√
Αριθμός Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων	Σύνολο	Φυσική Παρουσία	Τηλεσυναντήσεις
	3	-	3
Αριθμός Εργασιών	2		
Υπολογισμός Τελικής Βαθμολογίας	Εργασίες	Δραστηριότητες	Τελικές Εξετάσεις
	30 %	10 %	60 %
Αριθμός Ευρωπαϊκών Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)	15		

Περιγραφή Θεματικής Ενότητας

Στόχος της Θεματικής Ενότητας (Θ.Ε.) ΕΛΛ428, «Αρχαία Ελληνική Θρησκεία. Μύθος και Τελετουργία» είναι:

- Η κατανόηση της διαχρονικής και συγχρονικής εξέλιξης της αρχαίας ελληνικής θρησκείας από την εποχή του χαλκού ως την ύστερη αρχαιότητα
- Η κατανόηση της διαμόρφωσης και λειτουργίας των δημόσιων λατρειών, των λατρευτικών συλλόγων και των μυστηριακών λατρειών
- Η κατανόηση του τρόπου διαμόρφωσης των μύθων και του εξηγητικού, εκπαιδευτικού και κοινωνικού ρόλου των μυθικών ιστοριών
- Ο προσδιορισμός των σύγχρονων τάσεων στην ιστορία της μελέτης της αρχαίας ελληνικής θρησκείας
- Η αναγνώριση των εξελικτικών φάσεων των σημαντικότερων λατρειών του αρχαίου ελληνικού κόσμου
- Η αξιολόγηση της σημασίας των πρωτογενών πηγών (γραμματειακών, επιγραφικών, νομισματικών, παπυρικών, αρχαιολογικών) στη μελέτη της αρχαίας θρησκείας
- Ο εμπλουτισμός των εργασιών σε συναφείς ενότητες με πρωτογενές και δευτερογενές υλικό που αφορά στους μύθους και στις τελετουργίες των αρχαίων ελληνικών πόλεων
- Η χρήση βάσεων δεδομένων που καταλογογραφούν τις πρωτογενείς πηγές ή/και τη δευτερογενή βιβλιογραφικά αναφορικά με την αρχαία ελληνική θρησκεία
- Η εφαρμογή των αποκτηθεισών γνώσεων στην ανάλυση και ερμηνεία ποικίλων πτυχών της αρχαίας ιστορίας και προπαντός της ιστορίας της θρησκείας.

Ο μύθος και η τελετουργία, το ιερό και το κοσμικό, το μίasma και η ευσέβεια συνιστούν θεμελιώδεις όψεις της ιστορίας του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Συχνά ωστόσο, η αυτοτελής μελέτη της αρχαίας ελληνικής θρησκείας απουσιάζει από τα προγράμματα σπουδών των ελληνόφωνων πανεπιστημίων. Το κενό αυτό φιλοδοξεί να πληρώσει η παρούσα ΘΕ, εξετάζοντας το λατρευτικό φαινόμενο στις σύνθετες όψεις της ιστορικής του διαχρονίας. Στη μελέτη της αρχαίας ελληνικής θρησκείας συνδυάζονται στοιχεία φιλολογίας, ιστορίας (ελληνικής, ρωμαϊκής, ιστορίας της Εγγύς Ανατολής), αρχαιολογίας, επιγραφικής, παπυρολογίας, νομισματικής και ιστορίας του δικαίου. Επιπροσθέτως, η ΘΕ θα λειτουργήσει συμπληρωματικά στις υπόλοιπες αρχαιολογικές ενότητες του Προγράμματος Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό, εμπλουτίζοντας και διευρύνοντας τις υπάρχουσες γνώσεις των φοιτητών. Δεδομένου μάλιστα ότι η θρησκεία τόσο ως προσωπικό βίωμα όσο και ως κοινωνικό φαινόμενο εξακολουθεί να επηρεάζει τον σύγχρονο κόσμο, η διερεύνηση του

Περιγραφή Θεματικής Ενότητας

λατρευτικού παρελθόντος σε ακαδημαϊκό πλαίσιο, ερμηνεύει, διαφωτίζει και διασαφηνίζει λατρευτικές συνήθειες και νοοτροπίες με τις οποίες οι φοιτητές πιθανότατα είναι ήδη εξοικειωμένοι.

Η ΘΕ ΕΛΛ428 επισκοπεί την αρχαία θρησκεία από την εποχή του Χαλκού ως την ύστερη αρχαιότητα, με ιδιαίτερη έμφαση στα αρχαϊκά και στα κλασικά χρόνια. Το ευρύ αυτό χρονολογικό πλαίσιο προσφέρει στους φοιτητές τη δυνατότητα να θεωρήσουν εξελικτικά την ανάπτυξη και τις μεταμορφώσεις της λατρείας, όπως πραγματοποιήθηκε στον ελληνόφωνο χώρο, και να εντοπίσουν τομές και συνέχειες. Οι φοιτητές θα παρακολουθήσουν τις διαδικασίες διαμόρφωσης των σημαντικότερων λατρευτικών πρακτικών και νοοτροπιών, θα παρατηρήσουν τη διασύνδεσή τους με τις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο και θα τις εντάξουν στα εκάστοτε σύγχρονά τους πολιτισμικά συμφραζόμενα. Έτσι, π.χ., εξετάζεται η λατρεία στα παλάτια της μινωικής Κρήτης και αργότερα στην ελληνική πόλη-κράτος. Μέσω της διαχρονικής μεθοδολογίας, επιτυγχάνεται μια περισσότερο συνθετική και ολιστική προσέγγιση, η οποία είναι απαραίτητη, προκειμένου να συγκροτηθεί η κατά το δυνατόν πληρέστερη θεώρηση της αρχαίας λατρείας ως ιστορικού και όχι ως θεολογικού φαινομένου.

Εκτός όμως από τη διαχρονική προσέγγιση, στην ΕΛΛ428 η αρχαία ελληνική θρησκεία εξετάζεται και μέσω της εστίασης σε συγκεκριμένα παραδείγματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται π.χ. στις λατρείες και τελετουργίες της Αθήνας, με την διεξοδική παρουσίαση και ανάλυση των μειζόνων και ελασσόνων λατρειών της πόλης και των περιχώρων της, των μεγάλων εορτών και του λατρευτικού ημερολογίου, των ρόλων του ιερατικού προσωπικού και της σημασίας των Ελευσινίων μυστηρίων κ.ά.

Στην ΕΛΛ428 αξιοποιείται η πλούσια δευτερογενής, ελληνική και ξενόγλωσση, βιβλιογραφία, αλλά συμπληρώνεται και από τη χρήση πρωτογενών μεταφρασμένων στα νέα ελληνικά πηγών.

Δεδομένου ότι η λατρεία στις πολυποίκιλες όψεις της έχει εμποτίσει το τοπίο των ελληνικών πόλων, στο πλαίσιο της ενότητας αυτής διοργανώνονται μαθήματα-ξεναγήσεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας και της Κύπρου (π.χ. Αρχαία Αγορά της Αθήνας, Ακρόπολη, Ελευσίνα, Δελφοί κ.ά.).

Προ-απαιτούμενες Θεματικές Ενότητες

ΕΛΛ111	Εισαγωγή στη Σπουδή του Πολιτισμού (Θεωρία και Πράξη)
ΕΛΛ121	Βυζαντινή Ιστορία (330 μ.Χ. – 1453 μ.Χ.)
ΕΛΛ122	Βυζαντινή Τέχνη (330 μ.Χ.-1453 μ.Χ.)
ΕΛΛ123	Νεοελληνική Ιστορία Ι (1770 - 1897)
ΕΛΛ221	Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία (Πλάτων-Αριστοτέλης)
ΕΛΛ222	Ελληνιστική και πρώιμη Βυζαντινή Λογοτεχνία (3ος αι. π.Χ.-7ος αι. μ.Χ.)
ΕΛΛ223	Νεοελληνική Λογοτεχνία ΙΙ (20ός αι.)

Συν-απαιτούμενες Θεματικές Ενότητες

-	-
---	---

Σύνθεση Βαθμολογίας			
Τρόπος Αξιολόγησης	Βαρύτητα στον τελικό βαθμό	Φόρτος εργασίας	
		Ώρες	ECTS
Εβδομαδιαίες Διαδραστικές Δραστηριότητες	10 %	~8 εβδομαδιαίως	1
Εβδομαδιαία Μελέτη	0 %	~275 - ~330	10
Εργασία 1	15 %	~50 - ~60	2
Εργασία 2	15 %	~50 - ~60	2
Τελική/Επαναληπτική Εξέταση	60 %	3	-
Σύνολο	100%	375 - 450	15
Κανονισμοί Βαθμολογίας και Τρόποι Αξιολόγησης			
<ul style="list-style-type: none"> • Ένας/Μια φοιτητής/-τρια βαθμολογείται με 9, εάν συγκεντρώσει το 90% της πιθανής βαθμολόγησης, δηλαδή, $90\% \cdot 10 = 9$, και ούτω καθεξής. • Βαθμός επιτυχίας (Passing rate) <ul style="list-style-type: none"> ○ 50% στις Γραπτές Εργασίες ○ 50% στις Διαδραστικές Δραστηριότητες ○ Δικαίωμα συμμετοχής στις τελικές εξετάσεις μιας Θ.Ε. έχουν οι φοιτητές/-τριες που κατοχύρωσαν τον ελάχιστο απαιτούμενο βαθμό ($\geq 50\%$) τόσο στις Γραπτές Εργασίες όσο και στις Διαδραστικές Δραστηριότητες ○ 50% στην Τελική εξέταση 			
Αν ένας/μια φοιτητής/-τρια συγκεντρώσει βαθμολογία με δεκαδικό ψηφίο, τότε αυτό στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μισή μονάδα.			